

Förbättringsarbete med hjälp av BPSD-registret

- redovisning av projektmedel från Socialdepartementet

Bilaga till slutrapport
2022

Innehåll

Inledning	4
Bakgrund	6
Vad betyder BPSD?	6
BPSD-registret	6
BPSD-registrets kansli	6
Certifierade utbildare	6
Användare	7
Utdata	7
Pandemins följder på registerarbetet	7
Satsning år 2022	7
Genomförda aktiviteter & insatser	8
Webbaserat verktyg för förbättringsarbete	8
Informationsspridning & möten	8
Kunskapsspridning till certifierade utbildare	8
Webbinarium "Mäta för att veta"	9
Webbinarier för chefer och ledare	9
Almedalsveckan	9
Konferenser & mässor	9
Allmän information till användare	10
Resultat & slutsatser	10
Reflektioner från BPSD-registrets kansli	11

Inledning

Ett nationellt kvalitetsregister innehåller individbaserade uppgifter om diagnoser och/eller problem, om insatta åtgärder och resultat inom hälso- och sjukvård och omsorg. Kvalitetsregister är viktiga i ett modernt hälso- och sjukvårdssystem och kan bidra till en jämlikare hälsa, vård och behandling. Kvalitetsregistren används av professionella yrkesgrupper och möjliggör lärande och ett ständigt förbättringsarbete genom att aktivt användas för uppföljning, kvalitetsutveckling, förbättring, forskning samt ledning (www.skr.se).

En granskningsrapport av Riksrevisionen (RIR 2020:19) visade att de personer som registrerades i BPSD-registret generellt får en bättre vård än de som inte är registrerade; de hade en lägre risk för undvikbar slutenvård, högre användning av demensläkemedel samt lägre förskrivning av olämpliga läkemedel. Sammantaget betyder detta en ökad livskvalitet för de registrerade personerna, men även minskade samhällskostnader. Samma rapport (RIR 2020:19) visade att användningen av registerdata i förbättringsarbete är obetydlig och att kommuner och dess anställda på olika nivåer samt beslutsfattare behöver kunskap och ett tydligare stöd om hur förbättringsarbete med hjälp av data från BPSD-registret kan bedrivas.

Under åren 2020–2021 erhöll BPSD-registret extra medel från Regeringskansliet för att genomföra en satsning med syftet att öka kunskapen om Beteendemässiga och Psykiska Symtom vid Demenssjukdom, BPSD och om BPSD-registret, men främst för att sprida kunskapen om hur utdata från registret kan användas i förbättringsarbeten. Satsningen visade på väldigt goda resultat i det stora antalet förbättringsarbeten som genomfördes inom omvårdnaden av personer med demenssjukdom/kognitiv sjukdom. Resultatet genererade en mängd idéer och åtgärder som kansliet på BPSD-registret ville arbeta vidare med för att fortsätta inspirera användare till att använda sina data i förbättringsarbete, men också för att satsningen gav oss kännedom om hur BPSD-registret ytterligare skulle kunna utvecklas för att bättre möta användarnas behov och möjligheter att arbeta med sina resultat.

Under år 2022 ansökte och erhöll BPSD-registret extra medel från Regeringskansliet för att fortsätta att vidareutveckla det arbete som påbörjades vid den tidigare satsningen och som syftar till att öka användandet av registerdata i förbättringsarbete.

Denna slutrapport är en sammanställning över de aktiviteter som genomfördes under år 2022 inom ramen för de erhållna projektmedlen. Uppföljningar av genomförda aktiviteter och en fortsatt vidareutveckling av BPSD-registret kommer att fortsätta även under år 2023.

Bakgrund

Vad betyder BPSD?

Beteendemässiga och Psykiska Symtom vid Demenssjukdom, BPSD, drabbar nästan alla personer med demenssjukdom/kognitiv sjukdom någon gång under sjukdomsförloppet. Symtomen kan yttra sig som till exempel agitation, motorisk rastlöshet, ångest, oro, vanföreställningar, sömnstörningar och apati. Symtomen ger en nedsatt livskvalitet för personen med demenssjukdom/kognitiv sjukdom, men även ökad belastning för närstående och personal samt ökade samhällskostnader.

BPSD-registret

BPSD-registret är ett nationellt kvalitetsregister sedan år 2010 och det används främst i kommunala och privata verksamheter inom äldreomsorgen i 288 av Sveriges 290 kommuner. BPSD-registrets syfte är att öka livskvaliteten för personer med demenssjukdom/kognitiv sjukdom genom att minska förekomsten av BPSD, men också att bidra till forskning och utveckling av vården.

Kvalitetsregistret lyfter fram vikten av en personcentrerad omvårdnad och betydelsen av genomtänkta, individuellt utformade bemötande- och kommunikationsstrategier samt individanpassade åtgärder som syftar till att minska och förebygga BPSD.

BPSD-registret möjliggör en kontinuerlig utvärdering av insatta åtgärder och bidrar med dataunderlag för förbättringsarbete på olika nivåer så som på enhets-, kommun-, läns- och riksnivå. Användandet av BPSD-registret bidrar både till ökad kunskap och ett ökat teamarbete mellan olika yrkesprofessioner samt en bra struktur i personalens omvårdnadsarbete.

BPSD-registrets kansli

Kopplat till BPSD-registret finns ett kansli som arbetar centralt och övergripande med registerarbetet. Kansliets huvudsakliga uppgift är att bedriva utvecklingsarbete, att sprida kunskap och information nationellt samt att ge stöd åt användare.

Certifierade utbildare

För att kunna nå ut nationellt har BPSD-registret hjälp av certifierade utbildare, för närvarande ca 400 personer, som fungerar som BPSD-registrets länk ut i verksamheterna. För att få uppdraget som certifierad utbildare krävs att man deltagit i BPSD-registrets specifika certifieringsutbildning samt att personens chef, motsvarande socialchef eller liknande, godkänt uppdraget. Uppdraget utförs inom personens vanliga tjänst och ingen ersättning utgår från BPSD-registret.

Användare

För att säkerställa att användarna av BPSD-registret både har kunskap och känner trygghet i hur de ska använda kvalitetsregistret krävs aktivt deltagande vid en obligatorisk 2,5 dagars grundläggande utbildning. Vid utbildningen deltar multiprofessionella team från verksamheter som använder kvalitetsregistret. Sedan BPSD-registrets start i november år 2010 till och med januari år 2023 har ca 48 000 personer gått utbildningen och därmed fått en ökad kunskap om bland annat vad BPSD är, om vikten av en anpassad miljö, bemötande och om god individanpassad omvårdnad vid och för att förebygga BPSD samt hur man praktiskt arbetar i kvalitetsregistret och hur man använder sina data i förbättringsarbete.

Utdata

Ett av syftena med kvalitetsregister är att använda sina data i förbättringsarbete. Genom att titta på sina resultat i BPSD-registret är det enkelt att utvärdera effekten av insatta bemötande- och kommunikationsstrategier samt individanpassade åtgärder och att använda sina data i förändrings- och förbättringsarbete.

Övergripande data på kommun-, läns- och riksnivå presenteras öppet på BPSD-registrets hemsida (www.bpsd.se) i form av kvalitetsindikatorer samt en översikt av kvantitativa data. Vissa data går att prenumerera på som rapporter.

Från BPSD-registrets databas kan anslutna enheter själv ta fram sina utdata och resultat. För att ta del av data på individ- och enhetsnivå krävs en behörighet att logga in i registret. Denna behörighet ges i samråd med berörd enhets- och/eller verksamhetschef och efter genomförd utbildning för användare av BPSD-registret.

Pandemins följder på registerarbetet

Pandemin under åren 2020–2021 har på många håll i landet lett till organisatoriska förändringar i äldreomsorgens verksamheter. Följderna för registerarbetet i BPSD-registret märks tydligast i att många enheter flyttat, lagts ner och/eller omorganiserats eller bytt utförare. Dessa organisatoriska förändringar leder alltid till att registerarbetet måste börja om på nytt utan registerdata bakåt i tiden, då denna inte följer med en individ som byter vårdenhet utan tillhör den tidigare alternativt stängda enheten.

Satsning år 2022

År 2022 erhöll BPSD-registret extra medel från Regeringskansliet för att fortsätta att vidareutveckla arbetet med att öka enheternas genomföranden av förbättringsarbeten med

hjälp av registerdata.

Syftet med satsningen var att på olika sätt sprida kunskap om möjligheterna och fördelarna med att använda registerdata från BPSD-registret i förbättringsarbete och att genom olika insatser öka antalet förbättringsarbeten runt om i landet.

Genomförda aktiviteter & insatser

Webbaserat verktyg för förbättringsarbete

Under den tidigare satsningen hade det vuxit fram tankar kring att skapa ett webbaserat verktyg/system för förbättringsarbete. Tanken med detta var att ett integrerat och webbaserat verktyg i BPSD-registret både skulle kunna bidra med tydlig struktur som skulle underlätta för användarna att genomföra förbättringsarbeten, men också att systemet skulle kunna hämta data direkt från BPSD-registrets databas och därigenom också kunna visa resultat på ett enkelt och tilltalande sätt.

Arbetet med att ta fram det webbaserade verktyget inleddes av kansliet tidigt under våren 2022 i samarbete med BPSD-registrets samarbetspartners vid It-företaget Nasher. Systemet är precis som registret kopplat till plattformen Pharos. Under våren tillfrågades några av BPSD-registrets certifierade utbildare om att agera testpanel för att testa att vi byggde verktyget så funktionellt som möjligt för användarna.

I slutet av oktober ansåg vi att en första version av verktyget var klart för att börja användas ute på enheterna. Denna första version använder dels data från BPSD-registrets kvalitetsindikatorer för förbättringsarbeten på enhetsnivå. Här kan man inkludera en eller flera enheter och välja mellan 11 olika variabler. Man kan också välja att arbeta på individnivå och med något av de 12 olika symptom som följs i BPSD-registret.

Det webbaserade verktyget räknar automatiskt ut alla värden och visar resultatet i lättförståeliga grafer.

Informationsspridning & möten

Kunskapsspridning till certifierade utbildare

Under våren och hösten 2022 anordnades ett antal digitala informationsträffar för BPSD-registrets certifierade utbildare för att nå ut med information både om vikten av att använda sina data i förbättringsarbeten, men också om det webbaserade verktyg för förbättringsarbete som höll på att tas fram.

Skriftlig information om vikten och nyttan av förbättringsarbeten har också delgetts utbildarna regelbundet under året i form av nyhetsbrev och goda exempel.

Under hösten genomfördes webinarier för utbildarna med genomgång och visning av verktyget för förbättringsarbete.

Webbinarium "Mäta för att veta"

I maj år 2022 genomförde de fem kvalitetsregister som används inom äldreomsorgen i Sveriges kommuner (BPSD-registret, Palliativregistret, Rikssår, Senior Alert och SveDem) en gemensam digital workshop. Innehållet syftade till att sprida kunskap, verktyg och inspiration till användarna för att öka kunskapen om att använda registerdata i förbättringsarbeten.

Webbinarier för chefer och ledare

I november genomfördes ett webinarium om att arbeta med förbättringsarbete med hjälp av data från BPSD-registret. Webbinariet genomfördes vid tre olika tillfällen och målgruppen var framför allt chefer och ledare, men även BPSD-registrets användare och andra intresserade var välkomna. Sammanlagt deltog nästan 200 personer.

Almedalsveckan

Under Almedalsveckan i Visby fanns BPSD-registret på plats under fyra dagar med representanter från styrgruppen, registerhållare och kansliet.

Under veckan genomfördes ett Runda bords-samtal för inbjudna gäster. Deltog gjorde bland annat representanter från Socialstyrelsen, Föreningen för Sveriges socialchefer, SKR:s samordnare för Nära vård, Demensförbundet, Svenska Distriktsläkarföreningen, Ledarna inom vård & omsorg och de fackliga förbunden Vårdförbundet, Kommunal, Fysioterapeuterna och Arbetsterapeuterna samt en docent i hälsoekonomi från Karolinska Institutet.

Fokus för samtalet var att tillsammans med kansliet och delar av styrgruppen för BPSD-registret diskutera om hur användningen av BPSD-registret kan vara till hjälp för att utveckla vården och om vinsterna av att genom ett multiprofessionellt och strukturerat arbetssätt, kunna utveckla och skapa kvalitet i vården för den enskilde personen, hos medarbetarna inom vård- och omsorg och för samhället i stort.

En stor del av tiden i Almedalen ägnades åt att nätverka och möta politiker, chefer och ledare inom olika verksamheter för att sprida information om vinsterna med att arbeta med BPSD-registret. Under Almedalsveckan hade BPSD-registret också en egen mötesplats där vi fick besök av människor som var intresserade både av att veta mer om kvalitetsregistret och av att diskutera kring egna erfarenheter och upplevelser.

Konferenser & mässor

År 2022 deltog BPSD-registrets kansli som utställare vid Socialchefsdagarna och Äldreomsorgsdagarna med syfte att möta chefer och ledare för att sprida kunskap om fördelarna med att använda BPSD-registret vid förbättringsarbete och för att bland annat demonstrera vårt webbaserade verktyg.

Allmän information till användare

Allmän information om vikten av att arbeta med förbättringsarbete med hjälp av BPSD-registret och om det webbaserade verktyget genomfördes löpande under året genom regelbundna nyhetsmejl, via hemsidan och i våra två slutna Facebook-grupper.

Även vid BPSD-registrets Årliga möte presenterades och demonstrerades verktyget för de 300 deltagarna.

Resultat & slutsatser

Uppbyggnaden av det webbaserade verktyget stannade upp över sommaren och tog av olika skäl betydligt längre tid att bygga än planerat. Detta innebar tyvärr att andra planerade aktiviteter inte hann genomföras under året och inom projekttiden utan dessa kommer kansliet för BPSD-registret att arbeta vidare med under år 2023.

Det webbaserade verktyget har tagits mycket väl emot av användarna, som upplever det lätt att arbeta med, då upplägget är enkelt och innehåller hjälpanvisningar genom hela processen.

Under de knappa fyra månaderna som det webbaserade verktyget funnits i BPSD-registret, så har 29 nya förbättringsarbeten startats med hjälp av verktyget. Detta får anses vara en bra start med tanke på den korta tiden och på att det krävs en del teamarbete ute på enheterna för att lyckas samt att det finns gjorda registreringar.

Av de förbättringsarbeten som startats och är pågående i det webbaserade verktyget i BPSD-registret, så har flertalet fokus på att förbättra det multiprofessionella teamarbetet och på att arbeta mer frekvent med kvalitetsregistret genom att öka antalet registreringar.

Även förbättringsarbeten med fokus på ett ökat användande av smärtskattningsskala genomförs och då är syftet att kunna göra korrektare bedömningar av om en eventuell smärtproblematik kan vara orsaken till BPSD. Andra förbättringsarbeten har fokus på att minska symtom som oro och agitation.

Efter [deltagandet vid Almedalsveckan](#) och specifikt för Runda bords-samtalet, kan vi sammanfattningsvis konstatera att BPSD-registret bedöms vara ett mycket användbart verktyg i den personcentrerade vården och en garant för personens värdighet och livskvalitet, vilket är helt i linje med både Nationella riktlinjer och den framtida omställningen till Nära vård.

BPSD-registret anses också möjliggöra kostnadseffektivitet och ge hälsoekonomiska vinster samt erbjuda stora mängder data att forska på.

Utvärderingar från de öppna webinarier för framför allt chefer och ledare visar att det finns ett stort intresse både av att arbeta med BPSD-registret och av att genomföra förbättringsarbete med registerdata, men de visade också att det finns ett stort behov av

mer kunskap och information för att lättare komma igång med registerarbetet vilket är en förutsättning för att kunna arbeta med sina data/resultat.

För att kunna tillgodose önskan om mer kunskap och information så kommer BPSD-registrets kansli att under år 2023 arbeta vidare med de delar vi inte hann få klart under år 2022 då det webbaserade verktyget drog ut på tiden. Arbetet kommer bland annat att bestå av fortsatta informationsträffar/webbinarier riktade framför allt mot chefer och ledning, tillverkning av kortare filmer för att illustrera hur processen med att använda registerdata i förbättringsarbete går till och om möjligt förbättra alternativt ta fram fler rapporter där respektive enhet/kommun/län kan jämföra sina data med rikets och där enheten själv kan sätta mål och följa sin måluppfyllelse via BPSD-registret.

Reflektioner från BPSD-registrets kansli

Det är fantastiskt att få del av allt det fina arbete som görs runt om i landet. Användare vid enheter anslutna till BPSD-registret uttrycker både glädje och nyfikenhet över det webbaserade verktyget och det finns ett stort intresse för arbetet med BPSD-registret.

Det vi ser som grundläggande för att enheterna ska lyckas med både registerarbete och strukturerade förbättringsarbeten är inte bara kunskap i ämnet, vilket givetvis är grunden och otroligt viktigt, utan även att man har ett aktivt teamarbete mellan olika yrkesprofessioner där medarbetarna arbetar tillsammans och tar vara på varandras kompetens. En annan förutsättning för att lyckas är att det finns chefer och en verksamhetsledning som är engagerad. Om man ska lyckas nå optimala resultat och genomföra ett kvalitativt arbete, så krävs det att man samarbetar genom alla led av yrkesprofessioner.

En organisatorisk struktur med resurser där det satsas tid för registerarbete och finns en efterfrågan av medarbetarnas och varandra kompetens, i kombination med kunskap om både BPSD-registret och om demenssjukdomar/kognitiva sjukdomar, bemötande och omvårdnad, ser vi som grundläggande för att lyckas med förbättringsarbete.

BPSD-registrets kansli kommer att fortsätta arbeta aktivt för att sprida kunskaperna om att använda utdata från BPSD-registret i förbättringsarbete. Vi har gått in i år 2023 med fokus på att fortsätta sprida både nyttan av registerarbetet och BPSD-registrets webbaserade verktyg för förbättringsarbete.

Under detta kommande år kommer en utvärdering av verktyget att göras inför eventuella kommande korrigeringar och uppdateringar. Arbetet med satsningar på både den allmänna, och den särskilt riktade informationsspridningen till chefer och ledare kommer att fortgå.

/ BPSD-registret

Moa Wibom, Carina Törnkvist, Håkan Minthon, Karin Sjölin & Maggie Andersson

Februari 2023

